

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

ANALIZA MOGUĆNOSTI ULASKA HRVATSKIH TVRTKI NA TRŽIŠTE REPUBLIKE ČILE

Natalija Parlov Una
Željko Sičaja

PARLOV DIGITAL INTELLIGENCE

PARLOV DIGITAL INTELLIGENCE

Natalija Parlov Una, doktorand

Željko Sičaja, doktorand

Za

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

ANALIZA MOGUĆNOSTI ULASKA HRVATSKIH TVRTKI NA TRŽIŠTE REPUBLIKE ČILE

Ožujak 2018.

Sva prava pridržana.

SADRŽAJ	
1. GOSPODARSKI ČIMBENICI	7
1.1. Glavni industrijski sektori	8
2. DRUŠTVENI ČIMBENICI	10
3. TEHNOLOŠKI ČIMBENICI	11
4. OKOLIŠ	12
5. PRAVNI ČIMBENICI	13
5.1. Međunarodno rješavanje sporova	13
6. OPĆI POKAZATELJI INVESTICIJSKE KLIME	15
6.1. Indeks percepcije korupcije	16
7. PRAVNI OKVIR POSLOVANJA	17
7.1. Pokretanje poslovanja i osnivanje tvrtke	17
7.1.1. Poslovanje u Čileu	17
8. TRGOVINSKI SPORAZUMI	20
8.1. Bilateralni sporazumi	20
8.2. Carinske dužnosti i trgovinski sporazumi	20
8.3. Zone slobodne trgovine	21

9. POREZNI SUSTAV	23
9.1. Osnovni podaci	23
9.2. Sustav poreza na prihod	23
9.2.1. Porez prve kategorije	24
9.2.2. Porez druge kategorije	25
9.2.3. Globalni komplementarni porez	25
9.2.4. Porez po odbitku	26
10. VIZNI REŽIM	27
IZVORI I REFERENCE	29

1. GOSPODARSKI ČIMBENICI

Za razliku od drugih velikih gospodarstava u Latinskoj Americi, čileansko gospodarstvo uspjelo je ostati stabilno. Međutim, nakon godina stabilnog rasta (5 % u prosjeku između 2010. i 2014.), Čile je doživio usporavanje gospodarstva od 2015. godine, uglavnom zbog pada međunarodne cijene bakra (Čile je najveći izvoznik bakra na svijetu). Godine 2016. rast je smanjen na 1,7 %. Zbog smanjenja potražnje bakra na glavnim tržištima, prognoze rasta umjerene su za 2017., a MMF ih je smanjio (s 2,1 % na 1,7 %).

Dugo je Čile smatran uzorom u Latinskoj Americi za političku i financijsku transparentnost, no zemlja je potresena skandalima u korupciji i nedopuštenom financiranju izbornih kampanja. Potpora predsjednici Michelle Bachelet bila je vrlo niska (manja od 15 % u 2016.).

U listopadu 2016. tadašnja vladajuća koalicija lijevog centra pretrpjela je poraz na općinskim izborima koji su obično pokazatelj za predsjedničke izbore koji su se održali krajem 2017. Ni desna opozicija nije bila jako popularna. Uz sve to održani su i masovni javni prosvjedi protiv reformi u radnom zakonodavstvu, obrazovanju i mirovinskom sustavu. Tadašnja predsjednica Michelle Bachelet izabrana je na temelju svojegobećanja o reformi Ustava i poreznog sustava. Godine 2016. inflacija je neznatno pala na 3,9 %. U 2016. godini pad svjetskih cijena bakra rezultirao je usporavanjem rasta u rudarskom sektoru. S druge strane, Vlada je nastojala ograničiti svoju potrošnju, iako je socijalnu politiku i socijalna davanja istaknula kao jedne od svojih prioriteta. Iako je javna potrošnja bila jako dinamična u 2016. godini, javni je deficit ipak narastao (posljedica smanjenja prihoda od rudarstva). Na

predsjedničkim izborima u prosincu 2017. godine predsjednica Michelle Bachelet i njezina politička opcija izgubili su izbore, a novoizabrani predsjednik postao je Sebastian Pinera koji je već bio predsjednik u mandatu od 2010. do 2014. godine. U svom obraćanju nakon pobjede obećao je da će u nekim segmentima nastaviti stopama svoje prethodnice, pogotovo u dijelu politika koje se odnose na jačanje srednjeg sloja društva.

Unatoč ekonomskom usporavanju, stopa nezaposlenosti u Čileu neznatno se smanjila 2016. godine (7,1 %). Siromaštvo i dalje utječe na gotovo 15 % čileanske populacije, a među društvenim slojevima postoji velika razina nejednakosti (jedna od najviših stopa u OECD-u). Smanjenje dohodovnih nejednakosti i ovisnost zemlje o kretanju cijene bakra dugoročno predstavljaju najveće gospodarske izazove Čilea. Kako bi postigao te ciljeve, Čile je povećao ulaganja u obnovljive izvore energije. Očekuje se da će iz obnovljivih izvora do 2020. godine proizvoditi 20 % ukupno proizvedene energije.

1.1. Glavni industrijski sektori

Čileanskim gospodarstvom dominiraju industrijski i uslužni sektor koji zajedno doprinose 96 % BDP-a. Ključne industrijske grane Čilea su rudarstvo (bakar, ugljen i nitrat), prerađivačka industrija (proizvodnja prerađene hrane, kemikalije, drvo) i poljoprivreda (ribarstvo, vinogradarstvo i voće).

Poljoprivredni sektor doprinosi gotovo 4 % BDP-a, industrijski sektor oko jednu trećinu, dok je uslužni sektor povećao svoj doprinos na 63,2 % BDP-a. Oko 9 % stanovništva radi u poljoprivrednom sektoru, 24 % je u industrijskom, a 67 % u uslužnom sektoru. Turizam i turističke usluge u porastu su s procijenjenih 5,6 milijuna posjetitelja u 2016. godini (povećanje od 26 % u odnosu na 2015.).

Čile je također počeo ulagati u obnovljive izvore energije, koji će do 2020. godine činiti 20 % ukupne proizvedene energije u zemlji.

Čileansko gospodarstvo suočava se s tri glavna izazova:

- prevladavanje tradicionalne ovisnosti o cijeni bakra, budući da proizvodnja bakra predstavlja 50 % izvoza zemlje
- razvoj samodostatne opskrbe hranom, budući da poljoprivreda trenutano proizvodi manje od polovice domaćih potreba
- povećanje produktivnosti, posebice u sektoru rudarstva.

Poljoprivreda i stočarstvo glavne su aktivnosti središnjeg i južnog dijela zemlje. Izvoz voća i povrća dosegao je povijesne brojke zahvaljujući promišljenoj strategiji usmjerenoj na europska, sjevernoamerička i azijska tržišta, koja se provodi od devedesetih godina. Kako se Čile nalazi u južnoj hemisferi, u stanju je proizvesti i ponuditi vansezonsko voće zemljama sjeverne hemisfere.

2. DRUŠTVENI ČIMBENICI

Procjenjuje se da je Čile imao 18,2 milijuna stanovnika u 2016. godini i očekuje se da će dosegnuti 19,4 milijuna do 2022. Stopa nezaposlenosti Čilea bila je 6,5 %, a očekuje se da će do 2022. dosegnuti 6,3 %. Čile ima urbanu populaciju od 89,5 % s godišnjom stopom rasta od 1,1 %. Očekivano trajanje života žena/muškaraca je 84,1/78,1 godina. Ukupni izdaci za zdravstvo koje je vlada utrošila u 2014. godini iznosili su 7,8 % BDP-a, dok su za obrazovanje utrošili 4,6 % BDP-a. U istom je razdoblju primarni prirast stanovništva muškaraca/žena na 100 stanovnika iznosio 98,9/102,1.

Svjetska banka rangira gospodarstvo Čilea kao gospodarstvo sa srednjim dohotkom, a Čile kao jednu od najstabilnijih i najprosperitetnijih zemalja koja predvodi zemlje Latinske Amerike u obrazovanju ljudi, konkurentnosti tržišta, BDP-u po glavi stanovnika, ekonomskim slobodama i niskoj percepciji korupcije. Čile ima tržišno orijentirano gospodarstvo koje karakterizira visok udio vanjske trgovine te jake financijske institucije, što mu je donijelo najveću stabilnost njegovih obveznica u Južnoj Americi. Čile također potiče slobodnu trgovinu. Rast BDP-a u Čileu iznosio je 2,2 % u 2015. godini. Vrijednost BDP-a Čilea čini 0,4 % svjetskog gospodarstva, izvijestila je Svjetska banka. Izvoz čini više od jedne trećine BDP-a, pri čemu roba čini oko tri četvrtine ukupnog izvoza. Samo bakar osigurava jednu trećinu državnih prihoda. Povijesno gledano, u razdoblju od 1987. do 2017. godine, godišnja stopa rasta BDP-a u Čileu iznosila je prosječno 5,6 %, a u rujnu 1992. godine dosegla je velikih 16,2 %.

3. TEHNOLOŠKI ČIMBENICI

Čile ostaje najkonkurentnije gospodarstvo u regiji, čije je tržište na vrijeme otvoreno i liberalizirano. Uvođenje kvalitetne domaće i inozemne konkurencije, uz relativno fleksibilno tržište rada, kao i uspostavljanje jednog od sofisticiranijih i učinkovitijih financijskih tržišta pomogli su zemlji u održavanju dugoročne perspektive rasta proteklih desetljeća.

Uz ovaj tempo razvoja, manjak ulaganja u istraživanje i razvoj u koji trebaju biti uključene tvrtke, obrazovne ustanove i država predstavlja jedan od najvećih izazova s kojima će se Čile suočiti u sljedećem desetljeću. Čile je u tehnološkom smislu najrazvijeniji u Latinskoj Americi, nakon čega slijede Argentina, Peru, Brazil, Meksiko i Kolumbija.

Iako Čile ima najnapredniju telekomunikacijsku infrastrukturu u Latinskoj Americi, ekonomsku i političku stabilnost te najvišu stopu upotrebe računala i interneta u regiji, investiranje u tehnologiju i njena upotreba u radu institucija ne pokazuju istu dinamiku.

4. OKOLIŠ

Uz stalni rast stanovništva, kao i uz porast životnog standarda i bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) koji iznosi više od 23 000 USD po glavi stanovnika, čileanska proizvodnja komunalnog čvrstog otpada (MSW) znatno se povećala u posljednjem desetljeću. Zbog socioekonomskog pomaka, kao i novog Zakona o odgovornosti proizvođača (EPR), među čileanskim stanovništvom postoji sve veća društvena svijest i potražnja za novim okolišnim rješenjima/tehnologijama i recikliranjem. Zakon EPR ima za cilj smanjenje proizvodnje otpada i poticanje ponovnog korištenja otpada, recikliranja i drugih oblika oporavka. Vlada igra aktivnu ulogu u implementaciji suvremenih politika zaštite okoliša, uključujući regulacije koje proizvođačima nameću odgovornost za otpad koji stvore do kraja ciklusa prerade.

U Čileu se godišnje proizvede 17 milijuna tona otpada. Od toga 6,5 milijuna tona komunalnog otpada, a 10,5 milijuna tona drugog otpada. Gotovo 100 % čileanskih kućanstava ima pristup uslugama za prikupljanje otpada kojima upravljaju općine pojedinačno te koje su odgovorne za prikupljanje i zbrinjavanje vlastitog otpada. Većina dodjeljuje ugovore agencijama za prikupljanje otpada koje prevoze otpad na privatna odlagališta. Prema studiji čileanskog Ministarstva zaštite okoliša, 33 % čileanskog otpada moguće je reciklirati. Međutim, samo oko 10 % je trenutačno reciklirano. Samo se 5 % guma, 7 % baterija, manje od 2 % velikih i malih kućanskih aparata te 17 % računalne opreme reciklira. S implementacijom novog Zakona EPR, pet prioriternih proizvoda morat će se zbrinjavati tijekom cijelog ciklusa, stvarajući potražnju među uvoznicima ili proizvođačima koji upotrebljavaju čistu tehnologiju. Pet prioriternih proizvoda jesu:

- baterije
- kontejneri i ambalaža
- električni i elektronički uređaji
- ulje/maziva
- gume.

5. PRAVNI ČIMBENICI

5.1. Međunarodno rješavanje sporova

Arbitraža: Ugovori o stranim ulaganjima prema Zakonu o stranim ulaganjima obično zahtijevaju da se sporovi rješavaju čileanskim, a ne stranim sudovima, forumima ili nezavisnim subjektima. Međutim, čileanski sudovi prepoznaju rješavanje sporova putem strane arbitraže i 1990. godine Čile je ratificirao sporazum Međunarodnog centra za rješavanje investicijskih sporova (ICSID) koji uspostavlja mehanizam arbitraže za rješavanje sporova na području stranih ulaganja.

U Čileu postoje tri vrste arbitraže:

- arbitraža *de jure* ili „po zakonu“, koja je određena čileanskim zakonom
- arbitraža u pravednosti, nazvana arbitraža „*ex aequo et bono*“, gdje arbitražni sud odlučuje prema vlastitoj najboljoj prosudbi i pravednosti
- „miješana“ arbitraža, gdje arbitražni sud odlučuje prema čileanskom zakonu, ali može isto tako odlučiti i kao arbitar *ex aequo et bono*.

Zakon o arbitraži koji se primjenjuje je Zakon br. 19.971 o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži (ICAL), Uredba br. 2349, kojom se uređuju međunarodni ugovori u državnom sektoru.

Za usklađenost s pravilima o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži nadležna je stranka Konvencije u New Yorku za priznavanje i provedbu stranih arbitražnih odluka.

Imenovanje arbitara: U slučaju domaće arbitraže, u Čileu je uobičajeno odrediti arbitra (obično odvjetnika) u arbitražnoj klauzuli ili povjeriti imenovanje redovitom građanskom sudu, osim ako postoji drugi dogovor između stranaka.

Prema pravilima Centra za arbitražu i posredovanje Santiago (CAM), stranke se mogu dogovoriti o izboru arbitara ili mogu pustiti Trgovačkoj komori Santiaga da imenuje arbitra/arbitre. Međutim, kao opće pravilo, imenuje se samo jedan arbitar.

U slučaju međunarodne arbitraže s jednim arbitrom, ako stranke nisu dogovorile postupak imenovanja i nisu postigle sporazum o arbitru, imenovanje je odgovornost predsjednika Prizivnog suda na kojem se odvija arbitraža. U slučaju tribunala koji se sastoji od tri člana, svaka stranka imenuje jednog suarbitra, a suarbitri zajednički

imenuju predsjedatelja. U slučaju neslaganja između suarbitara ili u slučaju da stranka ne imenuje suarbitra, svaka stranka može zatražiti od predsjednika Prizivnog suda imenovanje predsjedatelja.

Prema pravilima CAM-a, ako se stranke nisu dogovorile o broju arbitara, imenovat će se samo jedan arbitar, osim ako CAM ne odluči da je potreban tročlani tribunal. U tom slučaju svaka stranka imenuje suarbitra, a trećeg arbitra imenuje CAM. CAM također može imenovati suarbitre u ime bilo koje stranke koja to ne učini.

Postupak arbitraže: Na početku su sporovi podložni posredovanju, a u slučaju neuspjeha pokreće se arbitražni postupak. U slučaju međunarodne arbitraže ne postoje obvezatni nacionalni propisi, osim onih iz Zakona o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži UNCITRAL-a iz 1985. godine. Kao posljedica toga, stranke se mogu sporazumjeti o postupku koji treba slijediti arbitražni sud. Zbog velikog broja predmeta, potkapacitiranosti i zastarjelih postupaka rješavanje poslovnih sporova u sustavu građanskog suda često traje četiri do pet godina.

Stalna tijela arbitraže: Centar za arbitražu i posredovanje Santiago (CAM) i Trgovačka komora Santiaga.

6. OPĆI POKAZATELJI INVESTICIJSKE KLIME

U 2018. godini očekuje se rast cijena i količina izvoza bakra te povećanje zapošljavanja u tom sektoru, o čemu ovisi gotovo cijela čileanska ekonomija te se posljedično tome očekuje i rast osobne potrošnje stanovništva, što stvara pozitivnu investicijsku klimu unatoč visokim porezima koje je uvela prošla vlada. Proizvodnja voća, vina, prerađene ribe, drva i papirne celuloze bilježit će značajan rast zbog povećanja sjevernoameričke i europske potražnje.

Inozemni dug krajem 2017. godine iznosio je 63 % BDP-a, od čega se tri četvrtine odnosi na privatni sektor, posebice u kontekstu izravnih stranih ulaganja. Čileanska inozemna imovina gotovo je jednaka inozemnim obvezama.

Glavni ekonomski pokazatelji	2015.	2016.	2017. (p)	2018. (p)
Rast BDP-a (%)	2,2	1,5	1,5	2,7
Inflacija (godišnji prosjek, %)	4,3	3,8	2,2	2,4
Stanje državnog proračuna (% BDP)	-2,1	-2,7	-2,7	-2,1
Tekući račun platne bilance (% BDP)	-2,0	-1,4	-1,4	-1,7
Bruto državni dug (% BDP)	17,4	21,1	24,8	27,4

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljna poslovna klima • Politička i institucionalna stabilnost • Članica OECD i Pacifičkog saveza • Brojni trgovinski sporazumi • Razvijena e-uprava • Niski indeks korupcije 	<ul style="list-style-type: none"> • Zemlja ovisna o bakru i potražnji NR Kine • Slabi proračunski resursi u iznosu oko 20 % BDP-a • Specifičan geografski položaj – dugačka i uska zemlja – cestovna mreža i mreža električne energije ranjive su točke • Skupa električna energija • Izloženost većim klimatskim poremećajima i potresima • Loš obrazovni sustav • Velike razlike u osobnom dohotku u odnosu na spol (muškarci zarađuju više od žena za iste poslove)

6.1. Indeks percepcije korupcije

Indeks percepcije korupcije koji svake godine izdaje Transparency International važan je za odlučivanje o procjeni investicijske klime u zemlji.

Indeks rangira 180 zemalja i teritorija prema percepciji razine korupcije javnog sektora koje su ocijenili stručnjaci i poslovni ljudi. Koriste se skale od 0 do 100, gdje je 0 vrlo korumpirano područje, a 100 područje bez korupcije, odnosno područje s vrlo transparentnim i uređenim javnim sektorom.

Po indeksu percepcije korupcije Transparency Internationala Čile se nalazi na 26. mjestu od 180 zemalja s postignutom indeksiranom stopom 67 u 2017. godini. Za usporedbu, Hrvatska se nalazi na 57. mjestu od 180 zemalja s postignutom indeksiranom stopom 49.

7. PRAVNI OKVIR POSLOVANJA

7.1. Pokretanje poslovanja i osnivanje tvrtke

7.1.1. Poslovanje u Čileu

Nerezidentne osobe ili poduzeća u Čileu mogu poslovati na sljedeće načine:

- imenovanjem zastupnika
- registriranjem predstavništva ili ogranka stranog poduzeća
- osnivanjem partnerstva prema domaćem zakonodavstvu
- osnivanjem neovisnog poduzeća sa ograničenom odgovornošću
- osnivanjem dioničkog društva.

Zastupnik posluje u ime stranog poduzeća na domaćem tržištu u okviru ovlasti koje su definirane ugovorom i to je obično građanin Čilea ili neka pravna osoba. Zastupnik djeluje u ime stranog poslodavca u ostvarivanju jednog ili više projekata te ga zastupa u pravnom prometu.

Strano poduzeće koje otvara predstavništvo ili ogranak stranog poduzeća u Čileu dužno je imati svoga predstavnika kako bi ustrojilo poslovanje.

Imenovani predstavnik prije stupanja na samu dužnost mora ovjeriti sljedeće dokumente pisane na službenom jeziku države iz koje strano predstavništvo potječe te ih prevesti na španjolski jezik:

- dokaz da je strano poduzeće zakonski registrirano u zemlji iz koje dolazi
- potvrdu da poduzeće uredno posluje
- ovjerenu kopiju o stanju poduzeća
- generalnu punomoć ovjerenu pred pravosudnim tijelom o davanju ovlasti predstavniku za zastupanje poduzeća u Čileu te punomoć u kojoj mora biti jasno naznačeno da predstavnik u Čileu djeluje u ime stranog poduzeća koje ga je imenovalo.

U isto vrijeme predstavnik u ime stranog poduzeća ovjerava izjavu kojom se između ostalog obvezuje na sljedeće:

- Strano predstavništvo zadržat će u Čileu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu kako bi ispunilo obaveze i odgovornosti koje proizlaze iz uvjeta poslovanja
- Kapital i sredstva koja su predviđena za poslovanje i dodijeljena stranom predstavništvu moraju na određen način i u određenom roku biti fizički dostavljeni u Čile
- Odrediti sjedište predstavništva u Čileu

Unutar šezdeset dana svi dokumenti moraju biti ovjereni i dostavljeni Trgovačkom registru Čilea te objavljeni na mrežnoj stranici Službenog lista, zbog čega javnobilježnički ured koji je ovjerio sve potrebne dokumente šalje elektroničkim putem digitalnu kopiju ovjerenih dokumenata Službenom listu.

Osnivanjem partnerstva prema domaćem zakonodavstvu čileansko poduzeće može se udružiti s jednim ili više stranih partnera ili dioničara. Partnerstvom upravljaju svi partneri zajedno ili izaberu jednog između sebe i daju mu upravljačka prava. Svaki od partnera odgovoran je pred zakonom za poslovanje partnerstva.

Izjava o osnivanju partnerstva mora sadržavati sljedeće:

- imena i prezimena, zanimanja i adrese svih partnera
- ime partnerskog društva koje mora biti ime jednog ili više partnera osnivača s kraticom „*y compañía*“ (i društvo) na kraju
- imenovati partnera ili partnere koji će voditi poslovanje i koji će zastupati partnersko društvo
- temeljni kapital svakog partnera koji može biti novčani ili na neki drugi način određen partnerskim ugovorom
- vrstu poslovanja svih partnera
- zemlju porijekla svih partnera
- omjer raspodjele dobiti i gubitaka definiran partnerskim ugovorom
- rok trajanja partnerstva
- definirana sredstva koja partneri godišnje smiju povući iz partnerstva za vlastite troškove

- način likvidacije partnera i omjer raspodjele njegovih sredstava između drugih partnera
- način rješavanja sporova između partnera.

Zbirka dokumenata i izjava o osnivanju partnerstva moraju biti dostavljeni Trgovačkom registru unutar šezdeset dana.

Za **osnivanje neovisnog poduzeća s ograničenom odgovornošću** dovoljna je jedna osoba. To može ostvariti bilo čileanski građanin, bilo strani državljanin ili strano poduzeće. Društvo s ograničenom odgovornošću u izjavi o osnivanju mora sadržavati sve zakonski propisane elemente. Zbirka dokumenata dostavlja se Trgovačkom registru i mora biti objavljena u Službenom listu. Javnobilježnički ured koji je ovjerio dokumente dostavlja digitalnu presliku u elektroničkom obliku Službenom listu.

Osnivanje dioničkog društva može pokrenuti jedan dioničar i biti predstavljeno od samo jednog dioničara. Odgovornost je ograničena na dioničare osnivače ili na dioničare koji su pristali snositi odgovornost za poslovanje dioničkog društva. Prema zakonu dioničko društvo u Čileu može biti osnovano javnom izjavom ili privatnim dokumentom u kojem su dioničari ovjerali svoje potpise. Oba načina od osnivača zahtijevaju da dokument osnivanja sadržava sljedeće:

- ime dioničkog društva koje završava kraticom „SpA“
- vrstu poslovanja društva koja uvijek mora biti trgovačkog karaktera
- kapital društva i broj dioničara
- način administriranja društva i ime upravitelja društva
- vijek trajanja i poslovanja društva koji je predviđen da bude neograničen.

Unutar mjesec dana od osnivanja ovjerena zbirka dokumenta mora biti dostavljena Trgovačkom registru i mora biti objavljena u Službenom listu. Javnobilježnički ured koji je ovjerio dokumente dostavlja digitalnu presliku u elektroničkom obliku Službenom listu.

8. TRGOVINSKI SPORAZUMI

8.1. Bilateralni sporazumi¹

Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Čile o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak sklopljen 24. 6. 2003. godine.

Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Čile o uzajamnom poticanju i zaštiti ulaganja sklopljen 28. 11. 1994. godine.

8.2. Carinske dužnosti i trgovinski sporazumi

Uvoz u Čile podliježe carinama po općoj stopi od 6 %. Međutim, sporazumi o slobodnoj trgovini (FTA) koje je Čile sklopio tijekom posljednjih 20 godina smanjuju ili ukidaju takvo oporezivanje.

Da bi se odredio točan iznos poreza proizvoda koji se naplaćuju, tvrtka mora uzeti u obzir podrijetlo proizvoda i FTA koja se može primijeniti. Uz to, s obzirom na to da će različiti proizvodi biti različito oporezivani, uvid u deklaraciju svakog proizvoda mora biti proveden prema FTA-ovima.

Sporazumi o slobodnoj trgovini koje je Čile potpisao (također naveden u popisu):

1. **Mercosur:** Argentina, Paragvaj, Venezuela, Brazil i Urugvaj. Čile sudjeluje kao pridružena zemlja
2. **Sporazumi s pojedinačnim zemljama Europske unije:** Njemačka, Austrija, Belgija, Bugarska, Slovenija, Španjolska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Poljska, Portugal, Velika Britanija, Češka, Rumunjska, Švedska
3. **EFTA:** Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska.
4. **P4:** Čile, Nova Zeland, Singapur i Brunej Darussalam.
5. **Transpacifično partnerstvo:** AAustralija, Brunej, Kanada, Čile, Malezija, Meksiko, Novi Zeland, Peru, Singapur, Vijetnam i Japan

¹ <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-bilateralnih-medunarodnih-ugovora/cile,26.html>

6. Pacifički savez: Čile, Kolumbija, Meksiko i Peru.

Za bescarinski postupak prema FTA-u izvoznik mora potvrditi da je određeni postotak proizvoda koji se izvozi napravljen u zemlji podrijetla. Pravila podrijetla razlikuju se po FTA-u i po proizvodu. S proizvodnim opskrbnim lancima koji se sve više šire diljem zemalja postaje sve teže shvatiti koliko je proizvoda proizvedeno u zemlji podrijetla, a koliko negdje drugdje. Mala poduzeća lakše ispunjavaju pravila o podrijetlu FTA od velikih jer su u nekim slučajevima njihovi proizvodi potpuno domaći.

Carinski zakon složeno je regulatorno područje u kojem su tvrtke izložene značajnom riziku. Uvoznici često mogu imati koristi od jedne ili više zakonskih mogućnosti za smanjenje njihove ukupne obveze. Međutim, svaka od tih mogućnosti zahtijeva ispunjavanje tehničkih obaveza koje uključuju izvješćivanje, evidenciju i dubinsku provjeru utvrđenih tvrdnji. Stoga se predlaže uvoznicima da surađuju s internim i vanjskim stručnjacima za usklađivanje.

8.3. Zone slobodne trgovine

Uporaba čileanskih zona slobodne trgovine može biti korisna za strane tvrtke koje žele izvoziti proizvode u regiju. Jedan je od naših prijedloga da se tvrtke koriste različitim zonama slobodne trgovine za držanje zaliha za regiju Latinske Amerike jer im to omogućuje jeftinije troškove poslovanja.

Postoji nekoliko bescarinskih zona i područja u kojima su stope oporezivanja manje. Neke su od regija koje imaju koristi od tih poticaja Iquique, pokrajine Arica i Parinacota, grad Tocopilla, pokrajina Palena, Magallanes i regija Antartike.

Glavne prednosti navedenih besplatnih poreznih zona sljedeće su:

- Carine: Oslobođenje od plaćanja poreza i ostalih obveza kod uvoznih djelatnosti (carine, PDV) te pojednostavnjeni carinski postupak.
- Porez: Korisnici režima slobodne porezne zone oslobođeni su od plaćanja PDV-a sve dok uvezena roba ostane u zonama slobodne trgovine (PDV iznosi 19 %). Subjekti koji su osnovani na tom području također su oslobođeni poreza na prvu kategoriju od 24 % (porez na dobit), međutim, nema oslobođenja od konačnog poreza koji iznosi 35 % (porez po odbitku).

- Promjena valute: Postoji puna sloboda za razmjenu deviza. Nisu potrebne kontrole u stranoj valuti. Drugim riječima, ulazak robe u zone bez poreza ne podliježe propisima o novčanoj razmjeni koji se primjenjuju na uvoz.

9. POREZNI SUSTAV

9.1. Osnovni podaci

Domaće stanovništvo, kao i osobe sa reguliranom dozvolom boravka u Čileu, podliježu porezu na prihod bilo da su ga stekli u Čileu ili u inozemstvu.

Za vrijeme prve tri godine boravka u Čileu, stranci koji imaju adresu u zemlji obvezni su plaćati porez na prihod samo na stečeni prihod u Čileu. Taj rok u posebnim slučajevima može produžiti ravnatelj područnog ureda Porezne uprave ovisno o tome u kojem je dijelu zemlje osoba prijavljena.

Stalnim ili domaćim stanovnikom Čilea može se smatrati osoba ili stranac koji je uredno prijavljen na teritoriju Čilea i koji je u dvije kalendarske godine neprekidno najmanje šest mjeseci živio u Čileu. Pravne osobe koje se smatraju stalnim ili domaćim stanovnikom osnovane su u Čileu.

Stranci ili osobe s reguliranim dozvolama boravka plaćaju porez na dobit ako je prihod ostvaren na području Čilea. Izvori prihoda čileanskog podrijetla jesu:

- imovina koja se nalazi u Čileu
- poslovne aktivnosti poduzete u Čileu
- indirektna prodaja čileanskih poduzeća i njihove imovine u Čileu.

9.2. Sustav poreza na prihod

Porez na prihod donesen je Zakonom 824 iz 1974. i predstavlja zakon koji propisuje porez na prihod koji se obračunava i plaća u travnju svake kalendarske godine.

Stope poreza na prihod različite su za različite vrste prihoda kako slijedi:

- prihod od kapitala jest porez prve kategorije
- prihod od dohotka jest porez druge kategorije
- ukupni prihod predmet je globalnog komplementarnog poreza
- prihod stranaca i osoba sa reguliranim boravkom u Čileu predmet je poreza po odbitku i dodatnih stopa poreza.

Oba poreza, i globalni komplementarni i porez po odbitku, su konačni porezi. Plaćanje poreza prve kategorije dopušta njegovim platišama ostvarivanje popusta pri plaćanju konačnih poreza. Drugim riječima, kako bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje, porezi plaćeni na prihod o kapitala tj. porez prve kategorije odmah se prilikom obračuna ukalkulira u poreze na dohodak koji se odnose na konačne platiše poreza.

9.2.1. Porez prve kategorije

Taj se porez naplaćuje iz prihoda od kapitala trgovačkih, industrijskih, rudarskih i ostalih poduzeća. Izračunava se na temelju prihoda ostvarenih ili primljenih s manje izdataka. Povrat poreza potražuje se jednom godišnje u travnju za sve prihode ostvarene u prethodnoj godini.

Stopa poreza ovisi o poreznom modelu koji je porezni obveznik odabrao. Poreznom reformom iz 2014. godine uspostavljen je dvojni sustav koji je na snagu stupio 1. 1. 2017. godine i koji nudi dva načina oporezivanja: potpuno integrirani sustav oporezivanja (poznat i kao imovinski sustav oporezivanja) i djelomično integrirani sustav oporezivanja.

U sustavu **potpuno integriranog sustava oporezivanja** konačni porezi primjenjuju se kad je prihod od kapitala ostvaren bez obzira na to da li je dividenda podijeljena i profit odbijen. U tom slučaju porez plaćen u stopostotnom iznosu prema prvoj kategoriji poreza honorira se popustom na iznos konačnog poreza.

U sustavu potpuno integriranog sustava oporezivanja, prva kategorija poreza naplaćuje se po stopi od 25 %. Taj sustav naplaćivanja može se primjenjivati samo na:

- pojedinačna društva sa ograničenom odgovornošću
- partnerska društva sklopljena između državljana Čilea i stranaca koji imaju ili nemaju regulirani boravak u Čileu
- dionička društva formirana između državljana Čile i stranaca koji imaju ili nemaju regulirani boravak u Čileu
- porezne obveznike koji imaju stalna predstavništva u Čileu.

U sustavu **djelomično integriranog sustava oporezivanja** konačni porezi primjenjuju se kad je dividenda podijeljena i profit odbijen. U tom slučaju plaća se samo 65 % poreza prve kategorije, a ostatak se odbija pri naplati konačnih poreza.

U sustavu djelomično integriranog sustava oporezivanja stopa prve kategorije poreza iznosila je 25,5 % u 2017. godini, a u 2018. godini iznosit će 27 %. Tim odredbama podliježu:

- korporacije
- ograničena dionička partnerstva
- poduzeća kojima barem jedan član nije porezni obveznik u Čileu (to je npr. strani ulagač)

Stranim ulagačima koji dolaze iz zemalja s kojima Čile ima sklopljen Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja umanjuje se naplata konačnih poreza u slučaju da su porez prve kategorije platili u stopostotnom iznosu.

9.2.2. Porez druge kategorije

Porez druge kategorije jest progresivni porez koji se naplaćuje na osobna primanja zaposlenika ili umirovljenika kao što su plaće, mirovine (osim onih s inozemnim izvorom) i pomoćni ili dopunski prihodi. Naplaćuje se prema stopama od 0 % do najviše marginalne stope od 35 %. Izračunava se na temelju plaća i/ili naknada s posla, socijalnog osiguranja i odbitaka od zdravstvenog osiguranja, a mjesečno ga uplaćuje poslodavac ili isplatelj dohotka.

9.2.3. Globalni komplementarni porez

Globalni komplementarni porez konačni je porez koji plaćaju fizičke osobe s prebivalištem ili boravištem u Čileu, bez obzira na to jesu li građani Čilea ili neke druge zemlje. Obračunava se svake godine na temelju oporezivog dohotka izračunatog u skladu s odredbama o naplati poreza prve i druge kategorije.

Naplaćuje se prema progresivnom mjerilu stopa prema razini dohotka, počevši od 0 % do gornje granične stope od 35 %. Prijava za povrat poreza podnosi se u travnju za prihod ostvaren u prethodnoj godini i obračunava se na godišnjoj osnovi.

9.2.4. Porez po odbitku

Porez po odbitku (ili dodatnom porezu) naplaćuje se na dohodak fizičkih ili pravnih osoba ostvaren u Čileu koje imaju ili nemaju prebivalište ili boravište u Čileu. Ovisno o vrsti prihoda, može se zadržati ili podliježe podnošenju godišnjeg povrata poreza.

Porez po odbitku iznosi 35 %. To se odnosi na dividende, povlačenje dobiti iz poduzeća, partnerstva ili stalna predstavništva stranih poduzeća.

10. VIZNI REŽIM

Za ulazak u Čile potrebna je valjana putna isprava. Državljeni Argentine, Paragvaja, Urugvaja, Brazila, Ekvadora, Kolumbije, Perua i Bolivije u Čile mogu ući s valjanom osobnom iskaznicom.

Čile izdaje pet vrsta viza:

- turističku vizu
- vizu vezanu uz ugovor o zaposlenju
- privremenu boravišnu vizu
- studentsku vizu
- trajnu vizu.

Državljanima Hrvatske nije potrebna viza za ulazak u Čile za turistički boravak do 90 dana.

Stranci koji ulaze u Čile kao turisti mogu ostati u zemlji 90 dana od dolaska. Čileanske vlasti mogu smanjiti i povećati broj dana boravka prilikom dolaska u Čile. Ako planirani boravak prelazi 90 dana, plaća se pristojba u iznosu od 100 USD.

Turistima nije dozvoljen rad u Čileu, iako u posebnim slučajevima Ministarstvo unutarnjih poslova može izdati radnu dozvolu turistu na rok od trideset dana i u slučaju potrebe produžiti je na još toliko.

Vizu povezanu s ugovorom o zaposlenju može ishoditi osoba koja je sklopila ugovor o radu s poslodavcem. Osoba može obavljati samo one poslove koji su definirani ugovorom. Viza vrijedi do isteka ugovora o radu. Ako nositelj vize želi ostati raditi u Čileu, mora sklopiti novi ugovor s poslodavcem i u roku od trideset dana podnijeti novi zahtjev za vizu.

Te se vize moraju ishoditi u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Čilea u svijetu ili u zemlji iz koje dolazi podnositelj zahtjeva. Izdaju se na rok trajanja do dvije godine i mogu biti produžene na još toliko; međutim, nakon prve dvije godine boravka i rada u Čileu nositelj te vize može podnijeti zahtjev za trajnom vizom.

Privremenu boravišnu vizu mogu ishoditi stranci koji imaju obiteljske veze s Čileom (čileanski roditelj, dijete ili supružnik) ili neke interese u zemlji ili čije se prebivalište

smatra korisnim za Čile. Nositelj te vize može privremeno boraviti, raditi, studirati i poduzimati poslovne aktivnosti u Čileu.

Te se vize moraju ishoditi u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Čilea u svijetu ili u zemlji podrijetla podnositelja zahtjeva. Privremeno boravište dodjeljuje se na rok od godinu dana i može se obnoviti za još jednu godinu, nakon čega nositelj vize, ako želi ostati u zemlji, mora podnijeti zahtjev za trajnom vizom.

Strani investitori koji žele ostati u zemlji više od 90 dana zbog poslovnih interesa mogu podnijeti zahtjev za privremenu poslovnu vizu i privremenu rezidenciju investitora. Prijava mora biti popraćena informacijama o investicijskom projektu, uključenom kapitalu i njegovu podrijetlu.

Stranci koji su ishodili trajnu vizu mogu živjeti neograničeno u Čileu i poduzeti bilo koju vrstu aktivnosti. Trajno boravište odobreno je rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova. Za stjecanje trajne vize uvjet je da je osoba prethodno imala:

- dvije neprekinute godine boravka pod trajnom vizom
- privremenu boravišnu vizu u trajanju od jedne godine
- studentsku vizu trajanju od dvije godine boravka
- prijave za trajnu vizu moraju se podnijeti u roku od 30 dana od izdavanja potvrde o isteku službene vize.

Trajna viza nema roka trajanja. Može se oduzeti u slučajevima počinjenja kaznenih djela koja su rezultirala sudskom presudom, neplaćanja poreza, kao i prešutnim opozivom trajne vize jer se nositelj neprekidno dvije godine nalazi izvan Čilea.

Nakon pet godina neprekidnog boravka u zemlji od datuma izdavanja prve boravišne vize nositelj trajne vize može zatražiti čileansko državljanstvo.

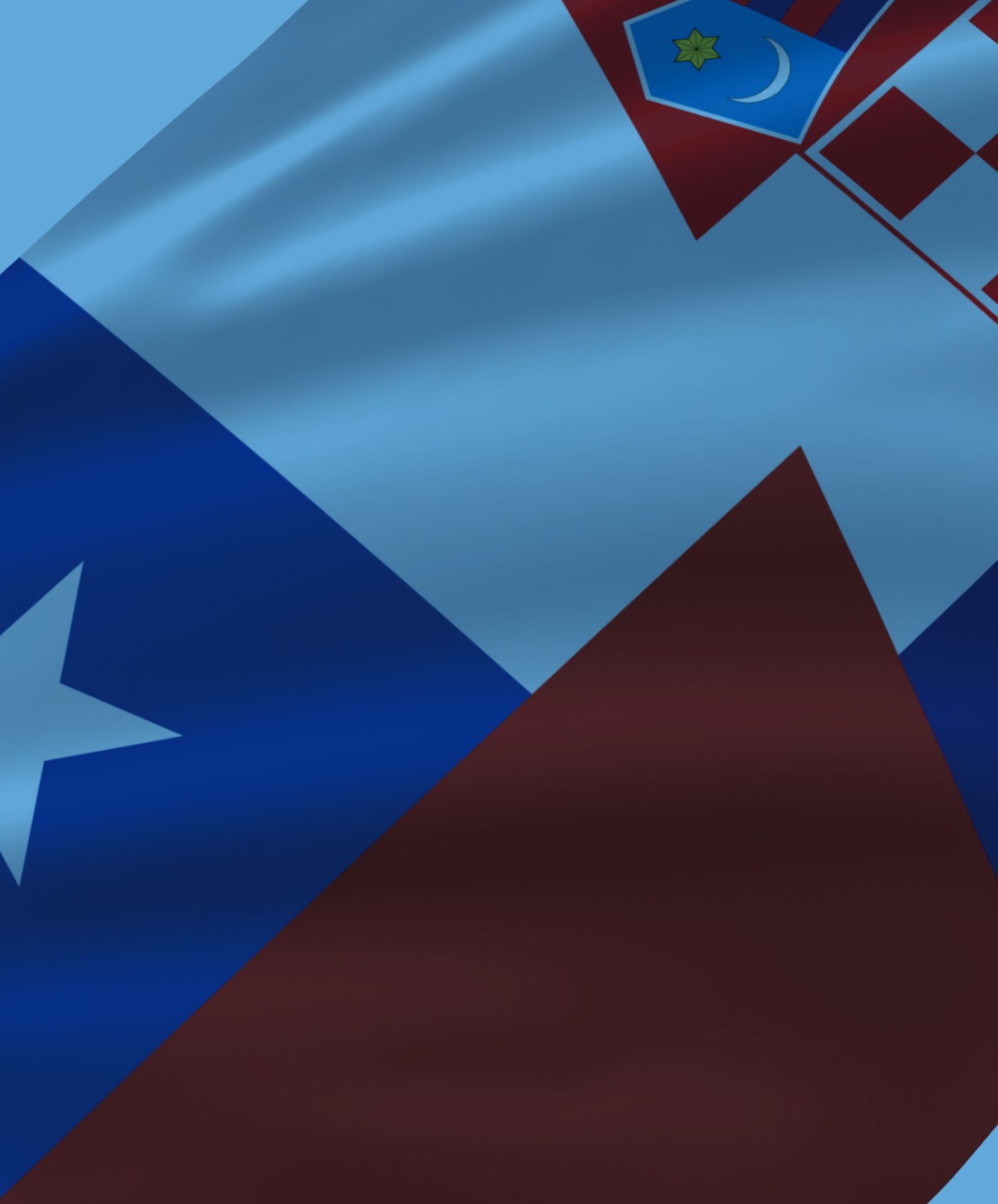
Sve prijave moraju biti predane Imigracijskom odjelu pokrajinske vlade koja je nadležna prema mjestu prebivališta.

IZVORI I REFERENCE

- Agenda Digital 2020 Gobierno de Chile
- Bloomberg New Energy Finance, Climatescope 2014: Chile
- Business Monitor International, Chile Renewables Report
- Country Energy Profile: Chile – Clean Energy Information Portal.
www.reegle.info
- Chilean Chamber of Construction (CCHC)
- Electricidad – Chile Electric Industry Magazine
- Euromonitor International
- European and Latin American Business Services
- FAS Santiago
- Globaltrade.net
- Government of Chile, NES
- International Trade Administration – Međunarodna trgovinska organizacija,
dio američkog Ministarstva trgovine
- Instituto Nacional de Estadísticas (INE)
- Invest in Chile
- ITA Renewable Energy Report
- La Nación, Bachelet inaugural primera planta de energía solar en Atacama
- M+A Expodatabase
- MarketResearch.com. Inc
- National Electric Coordinator
- National Energy Commission (CNE)

- Office of Agricultural Affairs, Santiago
- Servicio de Impuestos Internos (SII)
- Systepp (Chilean Engineering and Design Consulting Firm)
- The Observatory of Economic Complexity, MIT
- ToFairs.com
- UN E-Government Knowledge Database, Department of Economic and Social Affairs
- InfraPPP Infrastructure Knowledge
- <http://www.ine.cl/>
- <https://www.gfmag.com/>
- <http://www.ine.cl/>
- <https://en.portal.santandertrade.com/analyse-markets/chile/economic-political-outline>
- <http://www.pitlanemagazine.com/cultures/major-industries-of-chile.html>
- <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-bilateralnih-medunarodnih-ugovora/cile,26.html>
- <https://www.ntradeshows.com/food/chile/>
- <http://www.espaciofoodservice.cl/en/>
- <http://fruittrade.cl/2018/>
- <https://www.energy-xprt.com/companies/keyword-renewable-energy-658/location-argentina>
- <https://www.energy-xprt.com/companies/keyword-renewable-energy-658/location-chile>
- <https://www.export.gov/article?id=Chile-Energy>

Zagreb, 2018.
Sva prava pridržana.